

Otteita puhdetöiden ja raittiuden ajasta

Koronapandemia on lisännyt kotona vietettyä aikaa. Se taas on näkynyt siinä, että kotona tehtävät harrasteet ovat lisänneet suosiotaan. Myös terveet elämäntavat kiinnostavat. Kielirikko ilmio stressinhallinnasta vai suorittamispaisteista?

Neulomisiin ja leipomisiin

Otsikot kertovat: ”Korona-ajan neulomisbuumi ei laannu – harrastajissa on entistä enemmän nuoria aikuisia”¹, ”Pyöröpuikot viedään nyt käsistä ja islantilaispaidat räiskyvät somessa”². Maaseudun tulevaisuuden haastatteleva tutkijatohtori Anna Rauhala ei löydä syytä neulomisintoon pelkästään lisääntyneestä ajasta: ”Käsitöiden tekeminen voi myös rauhoittaa mieltä ja helpottaa ahdistusta.”³

Myös jauhohyllyllä on ollut ruuhkaa: vuoden 2020 keväällä uutisoitiin jauho- ja hiivahyllyjen tyhjenemisestä. Kuivahiivaa on saatettu hamstrata kuin harvinaisempaakin arvotavaraa. Tämän vuoden alussa kerrottiin pizzajauhojen suuresta menekistä.⁴ Perusleivonta ei ole monelle riittänyt, vaan jo pidemmän aikaa kuplinut hapanleipäbuumi on saanut koronakotoilusta lisää nostetta. Hapanjuurileivässä viehättää *Yliopisto-lehden* haastattelevan kotitalouspedagogiikan professorin, Päivi Palojoen mukaan se, että se vaatii enemmän harrastuneisuutta eikä ole aivan aloittelijoiden hommaa. Se on myös yllättävän sosiaalista, sillä vertaistukea ja taikinanuurta on tarjolla.⁵ Toisaalta, kuten toimittaja Venla Rossi muistuttaa *Imagessa*, ruokaan suhtaudutaan nykykulttuurissa jo valmiiksi vakavasti, jopa hartaasti – ja vaikka ”hapanjuurileipä olisi ties minkä asian symboli, on se ennen kaikkea ihan saatanan hyvän makuista.”⁶

Trendikkäästi raitis

Alkoholi kuuluu olennaisena osana monenlaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin ja juomattomuutta joutuu usein selittelemään. Tähän, tai oikeammin alkoholinkäytön varjopuoliin, on tarttunut ilmio nimeltään *sober curious*.

Sober curious on brittiläisen Ruby Warringtonin kehittämä termi kuvaamaan uteliasta asennetta raittiuteen. Warrington haluaa kyseenalaistaa sitä, kuinka vahvasti alkoholinkäyttöä odotetaan ihmisiltä, ja hän haastaa kaikkia pohtimaan suhdettaan alkoholiin.⁷

Monen muun trendikkään nykyilmion lailla *sober curious* näkyy erityisesti sosiaalisessa mediassa ja vielä tarkemmin kuvanjakopalvelu Instagramissa. Suomenkielisen raittiuteen uteliasti suhtautuvan kentän tunnetuimmat nimet ovat Katri Ylinen ja Laura Wathén, jotka ovat perustaneet Instagramiin Darravapaa-nimisen yhteisön sekä saman nimisen podcastin. Ylen haastattelussa he kertovat, että alkoholin jättäminen sai kaipaamaan samastuttavia tarinoita, joita löytyikin sitten englanninkielisestä *sober curious* -skenenestä. Ylinen ja Wathén päättivät alkaa luoda suomeksi nuorten aikuisten someyhteisöä,

jossa voisi puhua ongelmallisesta juomisesta ja raittiuserkymyksistä.⁸

Maailmalla ilmio onkin saanut osakseen kritiikkiä erityisesti siksi, että moni hyvinvointivaikuttaja esittää alkoholittomuuden yhtenä ”trendikkäänä” lisänä erilaisten ruokavalioiden tai treeniohjelmien rinnalla. Tämä kuitenkin jättää huomiotta sen, että alkoholismi on vakava sairaus. Myös Warrington nostaa tämän *The Guardianin* haastattelussa esiin: ”Raittiudesta trendinä puhuminen ei ole ok.”⁹ *The Guardianin* haastatteleva alkoholiongelmasta toipunut ja siitä avoimesti somettava Laura McKowen on kuvannut suhdettaan ilmioon ristiriitaisena. Hän pitää lisääntyntä keskustelua raittiudesta ja alkoholiongelmista tervetulleena, mutta on huolestunut siitä, että someinfluensserit saattavat antaa alkoholin jättämisen vaikuttamaan yhtä helpolta ”kuin instagram-filtterin vaihtamisen.”¹⁰ Myös toimittaja ja kulttuurivaikuttaja Ronja Salmi pohtii *Helsingin Sanomien* kolumnissaan miksi juomisen vähentämisestä on tehty someilmio: ”Kyynikko voisi argumentoida, että onko tämäkin taas yksi milleniaalien keino hallita jotakin arkisen elämän osa-aluetta, ja tuoda se osaksi omaa identiteettiä, tarinaa ja somefiidiä?”¹¹

Elina Halttunen-Riikonen & Tytti Rantanen

Viitteet & Kirjallisuus

- 1 Korona-ajan neulomisbuumi ei laannu – harrastajissa on entistä enemmän nuoria aikuisia. *Maaseudun Tulevaisuus*, 31.3.2021. Verkossa: maaseuduntulevaisuus.fi/ihmiset-kulttuuri/artikkeli-1.1341570
- 2 Vesa Marttinen, Pyöröpuikot viedään nyt käsistä ja islantilaispaidat räiskyvät somessa – laulaja Harry Stylesin laukaisema neulontabuumi lähti koronan myötä täysin lapasesta. *Yle.fi*. 23.1.2021.
- 3 *Maaseudun Tulevaisuus*, 31.3.2021.
- 4 Pizzajauhot viedään nyt käsistä - nuoret aikuiset ryhtyivät viherpeukaloiksi ja kotikokeiksi. *Iltalehti* 25.01.2021. Verkossa: iltalehti.fi/kotimaa/a/3b888c9e-a640-4bda-9e6f-6adddd73fa6e
- 5 *Yliopisto-lehden* Instagram, verkossa: instagram.com/p/CO-rpEyzNDRh/?igshid=19wix0zrt3om
- 6 Venla Rossi, Onko hapanjuurileivonta hauska harrastus vai omituinen kultti? – Venla Rossi upotti kädet taikinaan ja tuli uskoon. *Image* 29.4.2021. Verkossa: apu.fi/artikkelit/hapanjuurileivonta-hauska-harrastus-vai-omituinen-kultti
- 7 Adrienne Matei, The rise of the sober curious: having it all, without alcohol. *The Guardian* 1.7.2019. Verkossa: theguardian.com/lifeandstyle/2019/jul/01/sober-curious-alcohol-abuse
- 8 Annika Martikainen, Kukaan ei huomannut Katri Ylisen alkoholiongelmaa, koska hän oli nuori ja hoiti työnsä – nyt hän on esikuvana nuorille juomisen lopettamiseen. *Yle.fi* 30.4.2021.
- 9 Matei 2019.
- 10 Sama.
- 11 Ronja Salmi, Korona-aika muutti suhdettani alkoholiin: Illanviettoja on ollut harvoin, mutta niitä on usein seurannut kammottava krapulamorkkis. *Helsingin Sanomat* 7.5.2021. Verkossa: hs.fi/nyt/art-2000007962018.html